

Aan zijne excellentie de heer E.D.Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20402
2500 EK DEN HAAG

Uw kenmerk:	-	Datum:	5 juni 2019
Ons kenmerk:	2019-132	Contactpersoon:	Albert Reijlink
Onderwerp:	Advies Rijksp project Zuid-West 380kV Oost (Rilland-Tilburg)	Telefoon:	06 53 64 49 29
Bijlage:	1. Voorkeuren per Uitwerkingsgebied met een aantal lokale adviezen per Uitwerkingsgebied 2. URL's naar het kaartmateriaal	E-mail:	Albert.reijlink@west-brabant.eu

Geachte minister,

Wij danken u hartelijk voor de adviesaanvraag, over uw Rijksp project Zuid-West 380kV Oost (Rilland-Tilburg), die wij op 9 april 2019 van u ontvingen. Wij, de Samenwerkende Overheden 380kV ZWO, waarderen de gelegenheid die u ons biedt om namens regio Rilland-Tilburg onze adviezen, waarden en zorgen met u te delen.

De inspanning van TenneT en uw ministerie om tot een zorgvuldig omgevingsproces te komen waarderen wij. Wij delen de mening dat participatie juist in een omvangrijk en ingrijpend proces als deze voorop staat. Door samen met betrokkenen voor- en nadelen van varianten te bespreken, nieuwe varianten te verkennen en samen varianten los te laten, wordt een maximaal haalbaar draagvlak bereikt op een gevoelig dossier met veel impact. Dit gezamenlijk doorlopen participatieproces, in de lijn van de nieuwe Omgevingswet, maakt naar onze mening een snellere doorlooptijd voor dit verdere project mogelijk.

Mede daarom hebben wij in ons advies de criteria draagvlak en leefbaarheid, naast de in 2017 benoemde criteria, als zeer zwaarwegend aangemerkt.

Ook zijn wij verheugd te bemerken dat de resterende varianten die door TenneT in projectboek 3 opgenomen zijn technisch haalbaar, proportioneel, realistisch en vergunbaar zijn.

In uw brief stelt u ons de volgende vragen:

“Ik wil u vragen om een integraal advies over de keuze tussen de varianten in het licht van hun effecten op milieu, nettechniek, kosten en omgeving. Ik vraag u om daarbij nadrukkelijk in te gaan op de proportionaliteit en redelijkheid van de varianten (in het bijzonder de verhouding tussen de maatschappelijke meerwaarde en meerkosten). Mocht u over informatie beschikken die niet in de integrale effectenanalyse is opgenomen maar wel relevant is voor de keuze tussen de varianten, dan verzoek ik u die informatie bij uw advies te voegen.”

Wat er aan dit advies vooraf ging

Op 31 mei 2017 hebt u van ons als Samenwerkende Overheden het advies ontvangen over het meest gedragen tracé voor het tracé 380kV ZWO Rilland-Tilburg. In juli 2017 is ons advies geheel in uw besluit tot een voorkeurstracé overgenomen. Vervolgens is er door TenneT gewerkt aan een verfijning/uitwerking van dit voorkeurstracé. Per uitwerkingsgebied heeft TenneT in een omgevingsproces met direct betrokkenen gewerkt aan deze verfijningen/uitwerkingen. Dit heeft uiteindelijk geleid, naast of in de plaats van het voorkeurstracé, tot enkele realistische varianten op het voorkeurstracé. In het omgevingsproces is in sommige gevallen draagvlak ontstaan voor één variant.

In ons advies van mei 2017 hebben we een aantal criteria gehanteerd die we nu voor het vervolgproces hebben gebruikt voor de beoordeling van de uitwerkingsopgaven. Daarnaast zijn de uitkomsten per uitwerkingsgebied voor ons belangrijk geweest om tot het voorliggende advies te komen.

Aanvullende maatregelen

In ons advies van 31 mei 2017 gaven we ook aan dat voor een drietal specifieke onderdelen er nader onderzoek nodig is dan wel een keuze gemaakt moet worden:

- a. Nadere planstudie voor inpassing tracé bij A16 Zevenbergschenhoek;
- b. Verkabeling van de 150kV-lijn Geertruidenberg – Waalwijk, die loopt door de kernen Geertruidenberg en Raamsdonksveer.
- c. Onderzoek naar de mogelijkheid tot verkabeling van de 150kV lijn door de Bredase wijken Wisselaar en Haagse Beemden.

Voor de laatste twee heeft het overleg daarover geleid tot een uitkomst waarbij de verkabeling gerealiseerd gaat worden. Voor Breda nog wel met een kanttekening, die in deze brief is opgenomen. De planstudie Zevenbergschenhoek is als één van de uitwerkingsgebieden meegenomen. Ook deze uitkomst delen we met u in deze brief en we geven ons advies hierover.

Wegingscriteria

Met genoegen constateren wij dat de criteria die wij in onze brief van 31 mei 2017 hebben genoemd, ook in de uitwerkingsateliers meegenomen en gewogen zijn. Die criteria waren:

- a. Geen nieuwe doorsnijding van het landschap (bij een nieuwe doorsnijding wordt niet gebundeld);
- b. Combineren met bestaande infrastructuren;
- c. Leefomgeving (onder andere gevoelige bestemmingen);
- d. Natuur.

Daar is in overleg met uw ministerie en TenneT het criterium 'leefbaarheid' aan toegevoegd. Dit heeft tot gevolg dat in de meeste gevallen de varianten tot draagvlak leidt.

Advies Samenwerkende Overheden per uitwerkingsgebied

Hieronder volgt eerst in algemene zin een aantal beschouwingen. In bijlage 1 hebben wij per uitwerkingsgebied van de 380kV tracé tussen Rilland en Tilburg onze voorkeur aangegeven met de daarbij behorende motivering. Deze geven per uitwerkingsgebied een meer gedetailleerd beeld van onze overwegingen voor de gekozen variant. In bijlage 2 vindt u de bij de uitwerkingsgebieden behorende kaarten van onze voorkeursvariant voor ieder uitwerkingsgebied. Wij verwijzen u naar deze bijlagen.

Verzoek advies in bijlage 1 over te nemen in uw besluit

Wij adviseren u onze voorkeur zoals beschreven in bijlage 1 over te nemen, inclusief de genoemde lokale adviezen per uitwerkingsgebied en algemene adviespunten.

Mastkeuze

In het omgevingsproces, maar ook daarbuiten, is de mastkeuze van TenneT onderwerp van discussie. TenneT hanteert het uitgangspunt om bij nieuwe tracés te kiezen voor ‘de Wintrackmasten, tenzij....’. Dit is ook zo in projectboek 3 opgenomen. Deze keuze is echter niet eenduidig traceerbaar. Wij adviseren u om het waarom van de keuze voor de Wintrackmast duidelijker in uw beleid vast te leggen. Dit voorkomt in de toekomst wellicht veel discussie.

Daarnaast adviseren wij u om voor de invulling van het “tenzij”, en de wijze waarop een meest optimale landschappelijke inpassing van de nieuwe verbinding te realiseren valt, het advies van de Rijksbouwmeester te vragen. We adviseren dit mee te nemen in de uiteindelijke afweging, naast de financiële consequenties. Dit geldt met name daar waar dat van invloed is op de lijnvoering en sprake is van bundeling met bestaande hoogspanningsverbindingen (uitgevoerd in vakwerkmasten). Eenduidigheid in masttypes en –posities, passend binnen het betreffende landschap, dient hierbij te worden nagestreefd.

Voor uitwerkingsgebied 5 (Oud Gastel – Standdaarbuiten) vinden wij advies van Rijksbouwmeester zeker noodzakelijk, alvorens een keuze te kunnen maken voor de best inpasbare landschappelijke variant en masttypes en –posities voor de nieuwe lijn en de reconstructie van de bestaande 380kV.

Overigens herinneren wij u aan de randvoorwaarde die in ons advies van 31 mei 2017 is opgenomen over de mastkeuze voor de “Bosroute”. Het toepassen van een eenduidig masttype voor zowel de nieuwe verbinding als de reconstructie (beide uitvoeren in wintrackmasten) is toen als absolute randvoorwaarde vermeld.

In Projectboek 3 komt dit naar ons idee nog onvoldoende naar voren. Wij vragen u daarop in uw besluit expliciet in te gaan.

Draagvlak aanvullende maatregel Zevenbergschenhoek

De planstudie rondom Zevenbergschenhoek is gestart in opdracht van voormalig minister Kamp. Aan de planstudie heeft uw voorganger het criterium van leefbaarheid verbonden. De gemeente Moerdijk heeft, ondanks forse bezwaren tegen de ligging van het tracé, besloten om in het kader van het algemeen belang mee te gaan in een oplossing. Hierdoor konden de Samenwerkende Overheden in mei 2017 een meestgedragen Voorkeursalternatief aan u aanbieden. Dit is gedaan onder de toezegging van een planstudie voor de omgeving Zevenbergschenhoek, met als nadrukkelijke inzet op het verminderen van druk op de omgeving en verbetering van de leefomgevingskwaliteit.

Draagvlak en leefomgevingskwaliteit

We realiseren ons dat uit de Integrale Effectanalyse van de werkateliers Zevenbergschenhoek een variant verkozen is die meerkosten met zich meebrengt. Van de twee ontwikkelde varianten, heeft de voorkeursvariant uit ons advies de laagste meerkosten. De deelnemers aan de planstudie, waaronder ook TenneT en een vertegenwoordiging vanuit uw Ministerie, hebben proportionaliteit

steeds in het oog gehouden. Daarom zijn eerdere varianten die nog gunstiger waren voor de leefomgevingskwaliteit, maar die nog hogere kosten toonden, niet in de Integrale Effectenanalyse opgenomen.

De voorkeursvariant die wij in dit advies voorstellen, sluit goed aan bij het voorzorgsbeleid van uw Ministerie doordat zeven tot acht gevoelige bestemmingen minder ontstaan. Deze variant zorgt voor een significante verbetering van de leefomgevingskwaliteit rondom deze kern en kan daarom op draagvlak in de omgeving rekenen.

De leefomgevingskwaliteit in het gebied is door alle betrokkenen als zwaarwegend element aangemerkt. Het vrijspelen van zeven tot acht gevoelige bestemmingen sluit daarbij aan en maakt dit een gedragen, realistische en proportionele variant. Het draagvlak voor deze variant is daardoor groot.

Kosten verkabeling van de 150kV-lijnen door de Bredase wijken Wisselaar en Haagse Beemden

Wij zijn verheugd over de resultaten die TenneT en de gemeenten Geertruidenberg en Breda hebben bereikt over de verkabeling van de twee 150kV-trajecten met daarbij nog wel een specifieke wens voor het tracé door Breda.

Bij de afweging in 2017 heeft de gemeente Breda ten behoeve van het algemeen belang ingestemd met de noordelijke variant op voorwaarde van onderzoek naar verkabeling 150kV in de vorm van een pilotstatus. De kosten van verkabeling van de 150kV lijn door de Bredase wijken Wisselaar en Haagse Beemden vallen binnen de wet "Voortgang Energie Transitie" (Wet VET). Hierdoor zijn de financiële gevolgen voor gemeente Breda van toepassing tot een bedrag van 3,25 miljoen euro. Voortgang van de verkabeling kon hierdoor geborgd worden. De Samenwerkende Overheden achten vergoeding van deze kosten reëel.

Wij vragen u te zoeken naar mogelijkheden om deze kosten alsnog aanvullend mee te nemen in de projectbegroting. Deze kosten zijn niet ter vervanging van andere maatregelen binnen het project, maar geven richting en inhoud aan de pilotstatus voor de gemeente Breda.

Algemene adviezen voor vervolgproces

Naast het advies en de meer specifieke overwegingen per uitwerkingsgebied, is er in dit proces een aantal algemene aandachtspunten naar voren gekomen. Enkel daarvan hadden wij al in ons advies van 31 mei 2017 aan u meegegeven. Ze zijn echter nog steeds actueel.

Onderstaande adviezen willen wij u graag meegeven met het dringende verzoek om hiermee in het vervolg van dit proces ook weer nadrukkelijk rekening te houden:

Communicatie

- Permanente aandacht voor een tijdige en goede communicatie met alle betrokken inwoners, grondeigenaren, bedrijven, organisaties en overheden in alle betrokken gemeenten, inclusief daar waar een tracé wordt gesloopt/verplaatst/verkabeld of een station wordt gebouwd. We vragen zo snel mogelijk duidelijkheid voor hen.

- In het bijzonder is aandacht nodig voor communicatie met bewoners van de gevoelige bestemmingen, waar eerder gesprekken mee zijn gevoerd. Deze bewoners moeten via op naam toegezonden brieven, dan wel middels persoonlijke gesprekken geïnformeerd worden over de stand van zaken en het vervolg voor hun specifieke situatie.
- In sommige uitwerkingsgebieden komen meerdere voor inwoners en bedrijven ingrijpende ontwikkelingen samen. Benader deze gebieden integraal en stem overheidsprojecten serieel en vroegtijdig af. Dit speelt bijvoorbeeld bij Tilburg en Zevenbergschenhoek.
- Wij verwachten in de toekomst altijd geïnformeerd te worden als er sprake is van enige wijziging ten aanzien van de 380kV hoogspanningsverbindingen hoe ook genaamd.

Uitkoopregeling

- Een ruimhartige toepassing van de Rijksuitkoopregeling gevoelige bestemmingen bevorderen (niet alleen naar de letter, maar ook op maatschappelijke gedragen wijze).
- Zo snel mogelijk starten met aankoop van gevoelige bestemmingen in de (indicatieve) magneetveldzone in goed overleg met de direct betrokkenen.
- Indien wordt geconstateerd dat op bedrijfslocaties in verband met mogelijke verstoring door de hoogspanningsverbinding extra maatregelen getroffen moeten worden, dan dienen deze maatregelen door TenneT in volledige afstemming met de betreffende stakeholder te worden vastgesteld en op kosten van TenneT te worden uitgevoerd.
- Ruimhartige benadering door de minister bij het tegemoetkomen van gedupeerden, waarbij ruimer gekeken zou moeten worden dan slechts de formeel gedupeerden binnen de magneetveldzone. We denken hierbij naast deze gevoelige bestemmingen ook aan de woningen gelegen in de direct nabijheid van de magneetveldzone van de nieuwe hoogspanningsverbinding, de aan de bedrijfswoningen gekoppelde bedrijfsactiviteiten en bijvoorbeeld ook de huurders van gevoelige bestemmingen.

Mastposities en -types, landschap, bos en natuur

- Slimme tracering en optimalisatie van mastposities en -uitvoering in samenwerking met belanghebbenden en aandacht voor alle belanghebbenden. Hieronder wordt ook verstaan het zo veel mogelijk gebruik maken van dezelfde masten, passend binnen het betreffende landschap voor nu en in de toekomst.
- Daar waar sprake is van een bundeling van verschillende verbindingen wordt geadviseerd bij de uitwerking advies van Rijksbouwmeester te vragen, om de verbindingen (masttypes en -posities) zo goed mogelijk in het landschap in te passen. Voor een aantal uitwerkingsgebieden is hier nog specifiek voor dat gebied aandacht gevraagd.
- Bij de komende uitwerking van het tracé vragen wij u betrokkenen, waaronder samenwerkende overheden, te betrekken bij de planvorming m.b.t. landschappelijke inpassing van het tracé en het compensatieplan. Wij vinden het hierbij vanzelfsprekend dat u zorgdraagt voor een passende landschappelijke inpassing van het tracé. Daarbij zijn zowel compensatie van natuur als het versterken van het natuurnetwerk criteria. Dit wordt in goed overleg met betrokkenen uitgevoerd.
- In zijn algemeenheid vragen wij u om bij de definitieve invulling van het tracé de schade aan de natuur- en bosgebieden en overige aanwezige landschapselementen zoveel mogelijk te voorkomen. In een aantal uitwerkingsgebieden is hier specifiek aandacht voor gevraagd.

Gezondheid

- Informatie over de hoogspanningsverbinding (ook ondergronds) met betrekking tot de gezondheid van inwoners zorgvuldig en breed te delen.
- Informatie over mogelijke effecten van de hoogspanningsverbinding op de bedrijfsvoering van bedrijven en op de gezondheid van medewerkers en bewoners, zorgvuldig en breed te delen.
- Aandacht voor de mogelijke effecten van de hoogspanningsverbinding (ook ondergronds) op het welzijn van de in de direct nabijheid van de leiding verblijvende (bedrijfsmatig gehouden) dieren.
- Afspraken maken over de wijze en frequentie van monitoring door EZ en TenneT van het gebruik van de nieuwe hoogspanningsverbinding, waaronder de netwerkbelasting, eventuele cumulatie van magneetveldzones en de gezondheidseffecten (naast gevoelige bestemmingen ook voor bedrijven).
- Van groot belang is dat, zodra de nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding is gerealiseerd, er door TenneT periodiek onderzoek wordt gedaan naar de breedte van de magneetveldzones en de daarmee verband houdende straling. We gaan er vanuit dat TenneT de uitkomsten van bedoeld onderzoek deelt met de betrokken overheden en overige betrokken belanghebbenden. Mocht blijken dat er nadelige effecten zijn, dan verwachten we dat de minister deze effecten volledig compenseert.

Overige aandachtspunten

- Voor de eventuele bouwvlakwijzigingen en/of verplaatsingen vragen wij u deze zorgvuldig in het proces mee te nemen in goed overleg met betrokkenen en deze planologisch vast te leggen in het Rijksinpassingsplan.
- De voor dit project te verwijderen hoogspanningsverbindingen moeten planologisch verwijderd worden.
- Het blijven stimuleren van het toepassen van innovatieve technieken die beschikbaar komen voorafgaand aan en tijdens de uitvoering van het project. Benut deze technieken ook bij het meer optimaal gebruik maken van bestaande infrastructures, zoals aanleg in de buisleidingenstraat.
- Er blijken in het omgevingsproces vragen te zijn gesteld, die onbeantwoord zijn gebleven of nog niet voldoende zijn beantwoord door TenneT. Wij verwachten dat deze vragen allereerst worden beantwoord en teruggekoppeld richting direct betrokkenen en naar ons, om vervolgens mee te nemen in uw besluitvorming en/of in het vervolgproces. Dit om een zorgvuldig proces te (blijven) waarborgen.

Mondelinge toelichting advies

Op 14 juni 2019 bespreken wij voorliggend advies met uw ministerie. Heeft u aanvullend nog vragen over deze brief of ons advies, dan horen wij dat graag. Neem gerust contact op met:

- Bea van Beers (gemeente Dongen), voorzitter bestuurlijk overleg 380 kV ZWO
Email: bea.van.beers@dongen.nl, telefoonnummer:
- Albert Reijlink (Regio West-Brabant), secretaris bestuurlijk overleg 380 kV ZWO
Email: albert.reijlink@west-brabant.eu, telefoonnummer: 0653644929

Wij sturen een afschrift van deze brief naar de Vaste Kamercommissie Economische Zaken, uw projectleider Sander van Sluis en de projectleider van TenneT, William Hartman.

De samenwerkende overheden bestaan uit:

- de gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Geertruidenberg, Halderberge, Loon op Zand, Moerdijk, Oosterhout, Reimerswaal, Roosendaal, Steenbergen, Tholen, Tilburg, Waalwijk en Woensdrecht;
- de provincie Noord-Brabant;
- Waterschappen Brabantse Delta en De Dommel.

Met vriendelijke groet,

Namens de samenwerkende overheden,

Bea van Beers
voorzitter bestuurlijk overleg 380kV ZWO

Albert Reijlink
secretaris bestuurlijk overleg 380kV ZWO

BIJLAGE 1: voorkeuren per Uitwerkingsgebied met een aantal lokale adviezen per Uitwerkingsgebied.

Uitwerkingsgebied 1: Rilland-Markiezaat

Varianten	Variant Donkerblauw	Variant Geel.	Variant Bruin
Conclusie			Voorkeur voor variant Bruin .
Motivatie/Onderbouwing			<p>In variant Bruin komt de lijn op zo groot mogelijke afstand van Völckerdorp te liggen. De (verhoogde) kruising met het Spuikanaal en het Schelde-Rijnkanaal wordt goed opgelost, de lijn houdt meer afstand tot de zendmast en de lijn krijgt slechts één knik in het tracé, waardoor deze lijn landschappelijk beter scoort.</p> <p>In de werkateliers is de keuze voor deze variant onderschreven door de deelnemers.</p>
Advies lokaal	<ul style="list-style-type: none"> - In het traject zijn vele objecten van derden, zoals Rijkswaterstaat, ProRail, eigenaren van buisleidingen aanwezig, waarmee goede afstemming in het proces gehouden moet worden. - Bij het opstijgpunt nabij knooppunt Markiezaat vinden diverse ontwikkelingen plaats, zoals een extra afvalwaterpersleiding van het waterschap. Verzocht wordt daarmee rekening te houden. 		

Uitwerkingsgebied 2: Brabantse Wal

VKA en varianten	Variant Groen	Variant Blauw	Variant Bruin
Conclusie	Voorkeur voor variant Groen		
Motivering / onderbouwing	<p>In variant Groen ligt de nieuwe verbinding in de buisleidingenstraat. Deze strook is reeds gereserveerd voor kabels en leidingen en heeft voldoende ruimte en mogelijkheden voor de ondergrondse hoogspanningsleiding. Deze variant scoort positief door geringe effecten op leefomgeving, natuur en landschap.</p> <p>Variant Groen kreeg in het omgevingsproces brede steun van alle betrokkenen, inclusief gemeente.</p> <p>Variant Blauw, die negatief scoort op landschap, natuur en nettechniek, is daarnaast nog onvoldoende uitgewerkt en moet bij keuze nader uitgewerkt worden met de omgeving.</p>		
Advies lokaal	De (ondergrondse) aansluitingen van hoogspanningsstation Woensdrecht naar de ondergrondse verbinding moeten met zorg ontworpen en uitgevoerd worden met zo min mogelijk impact op de omgeving. Ook het proces met de grondeigenaren verdient hierbij zorg, daar TenneT hier nu ook al een nieuwe 150kV-kabel aan het aanleggen is en door de samenlopende ontwikkelingen wellicht onevenredig getroffen worden.		

Uitwerkingsgebied 3 : Bergen op Zoom

VKA en varianten	Variant Geel (B)	Variant Geel (A)	Variant Groen
Conclusie	Voorkeur voor het nader onderzoeken van een ondergrondse tracé in de buisleidingenstraat.		
Motivering / onderbouwing	<p>Een bovengrondse hoogspanningslijn moet op gepaste afstand van de buisleidingenstraat gerealiseerd worden. Doordat die afstand groter is dan voor de bestaande 150kV-lijn, moet de nieuwe 380kV-lijn verder van de buisleidingenstraat af komen. Dit leidt tot grootschalige aantasting van bestaand bosgebied (Natura 2000-gebied). De situatie wijkt hier dus sterk af ten opzichte van andere bosgebieden vanwege de aanwezigheid van een bestaande buisleidingenstraat. Recent is de mogelijkheid tot het ondergronds brengen van een 380kV-tracé in de buisleidingenstraat als innovatieve oplossing naar voren gekomen, zoals ook toegepast wordt in uitwerkingsgebied 2. Door het 380kV-tracé ook in dit uitwerkingsgebied in de buisleidingenstraat te leggen kan de grootschalige aantasting van het bestaande bosgebied eenvoudig voorkomen worden. Dit ondergrondse tracé kan direct aansluiten op het al geplande tracé van uitwerkingsgebied 2, waardoor geen extra opstijgpunten nodig zijn. Het extra ondergrondse deel is mogelijk te maken binnen de gestelde randvoorwaarden. Ook TenneT en LSned hebben aangegeven mogelijkheden hiervoor te zien. Hiermee wordt de aanleiding van het probleem direct ook de oplossing.</p> <p>Aangezien een ondergrondse aanleg in de buisleidingenstraat pas recent als innovatieve techniek naar voren is gekomen, is deze optie in de werkateliers nog niet aan de orde geweest voor dit uitwerkingsgebied. Wij verzoeken deze optie dan ook alsnog te onderzoeken om zo onnodige aantasting van Natura 2000-gebied te voorkomen. De nieuwe locatie van het opstijgpunt dient ook nader te worden onderzocht. Deze kan binnen de geldende uitgangspunten na de bospassage en op het grondgebied van Bergen op</p>		

	<p>Zoom worden gerealiseerd.</p> <p>Volgens extern adviseur Natuur van TeneT is de ondergrondse aanleg in de buisleidingenstraat veel beter vergunbaar dan de bovengrondse varianten vanwege de geringe impact op de natuur. In het kader van de Natuurwetgeving moet deze optie dan ook in ieder geval nader onderzocht worden en zal daarbij een voorname optie zijn. Ook de benodigde natuurcompensatie zal, gezien de minimale aantasting, gering zijn bij voornoemde ondergrondse variant.</p> <p>De ondergrondse variant geniet een breed draagvlak onder bewoners/omwonenden alsmede de gemeenteraad en betrokken organisaties. De petitie die op het moment van opstellen door ruim 18.000 personen is ondertekend, onderschrijft dit.</p> <p>In het voortraject, waarbij alleen bovengrondse opties zijn meegenomen, is een voorkeur uitgesproken voor variant geel (westzijde buisleidingenstraat) met opstijgpunt B (nabij huijbergsebaan). Na dit traject is er echter, door de eerder genoemde nieuwe inzichten, een nadrukkelijk nieuwe voorkeur voor het ondergrondse tracé in de buisleidingenstraat ontstaan.</p> <p>Variant Geel kent uitsluitend effecten op de natuur aan de westzijde van de buisleidingenstraat, variant Groen kent effecten aan beide zijden van de buisleidingenstraat.</p> <p>Opstijgpunt B (in de beschrijvingen in het projectboek ook wel opstijgpunt 2 genoemd) voorkomt vier gevoelige bestemmingen en geniet daarom de voorkeur. Daarnaast is dat opstijgpunt gunstiger voor het landschap, aangezien opstijgpunt 1 dominant in het beekdal ligt en de visuele</p>		
--	---	--	--

	<p>samenhang in het gebied (Brabantse Wal / Oosterschelde) verstoort.</p> <p>NB: Gezien de voorkeur voor variant Geel, is opstijgpunt 3 niet aan de orde.</p>		
Advies lokaal	<ul style="list-style-type: none"> - Maximale inzet voor een zo strak mogelijke bundeling met de buisleidingenstrook en daardoor voorkomen van schade aan het bosgebied. De aanwezigheid van de Buisleidingenstraat maakt het mogelijk om verder dan nu gedacht te verkabelen en daarmee bosgebied te sparen. Dit moet gezamenlijk verder uitgewerkt worden voor de aanlegfase en de definitieve situatie. Dit geldt voor zowel de aanleg van de nieuwe verbinding als voor het verwijderen van de huidige 150kV-verbinding. - Op de locatie van de huidige 150kV-verbinding kan landschappelijke inpassing plaatsvinden. Deze moet zorgvuldig vormgegeven worden. 		

Uitwerkingsgebied 4: Roosendaal - Halderberge

VKA en varianten	VKA Rood	Variant Paars	Variant Grijsblauw
Conclusie			Voorkeur variant Grijsblauw .
Motivatie / Onderbouwing			<p>Variant Grijsblauw heeft de voorkeur vanwege:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Langere en duidelijk zichtbare bundeling infrastructuur (buisleidingenstraat, rijksweg en nieuwe 380kV-lijn) ● Geen nieuwe doorsnijding landschap ● Sluit aan bij bundelingsprincipe zoals ook uitgedragen door lokale bevolking(-sgroepen). ● Bestaande 150-kV verbinding richting Roosendaal wordt door deze variant al eerder verkabeld. Dit doet goed aan het landschapsbeeld, de huidige negatieve effecten op de nabijgelegen buisleidingenstraat en nabijgelegen bedrijven. ● Dowleiding wordt verplaatst naar buisleidingenstraat (verdere bundeling (ondergrondse) leidingen) ● Buiten invloed afstanden Windturbines gelegen. ● Meer rechtstand en een rustiger ruimtelijk beeld. ● Geen doorsnijding NNB gebied. ● Op afstand van bebouwingsconcentratie De Wildenhoek en woningen Drossaertstraat. Waardoor bebouwingsconcentratie De Wildenhoek niet ingesloten wordt. ● Heeft 1 gevoelige bestemming minder dan variant Paars en gelijk aantal gevoelige bestemmingen dan variant Rood.
Advies lokaal	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgvuldige uitwerking mastposities en masttypes/uitvoering in overleg met omgeving/direct betrokkenen (eigenaren en gebruikers van de gevoelige bestemmingen als ook de grond- en bedrijfseigenaren), waaronder zeker ook met de bedrijven op Borchwerf II gelegen langs de Rijksweg A17, vertegenwoordigers van Borchwerf II en betrokken gemeenten. Hierbij specifieke aandacht voor de beeldkwaliteit van het bedrijventerrein Borchwerf II en de zichtlocatie langs de Rijksweg A17. Indien er ondanks zorgvuldige inpassing, sprake is van zichthinder, dan dient TenneT/ministerie de nodige maatregelen (financiële compensatie) te treffen. - Indien wordt geconstateerd dat op bedrijfslocaties in verband met mogelijke verstoring door de hoogspanningsverbinding extra maatregelen getroffen moeten worden, dan dienen deze maatregelen door TenneT in volledige afstemming met de betreffende stakeholder te worden vastgesteld en op kosten van TenneT te worden uitgevoerd. - Nadere uitwerking en omgevingsproces voor locatie verkabeling bestaande 150 kV verbinding naar station Roosendaal, waarbij zo goed als mogelijk landschappelijke inpassing in de omgeving wordt toegepast, incl. onderzoek naar volledige verkabeling of mogelijk verdere combinatie met ZW380kV. 		

Uitwerkingsgebied 5: Oud Gastel – Standdaarbuiten – aanleg nieuwe ZW380kV

Deel Borchwerf – St. Antoinedijk (ten zuiden Mark/grondgebied Halderberge)

Varianten (VKA is vervallen)	Variant Geel	Variant Blauw
Conclusie	<p>Voorkeur: de best landschappelijk ingepaste variant, waarbij nu op basis van het projectboek 3 geen significant verschil tussen Variant Geel en Blauw blijkt te zijn en hierdoor nog geen keuze kan worden gemaakt. Een nadere uitwerking van de varianten (inclusief mastposities en masttypes/uitvoering) met zorgvuldige afstemming met de direct betrokkenen (waaronder eigenaren gevoelige bestemmingen en grondeigenaren) is noodzakelijk om tot een keuze te komen (eventueel een combinatie). Hierbij wordt ook geadviseerd om de Rijksbouwmeester te vragen advies uit te brengen over de beste landschappelijk ingepaste variant.</p> <p>Op basis van deze uitwerking , afstemming met direct betrokkenen en advisering hierover door Rijksbouwmeester, wordt de minister geadviseerd de uiteindelijke keuze te maken in deze varianten. Dit hoeft en mag geen vertraging opleveren met betrekking tot o.a. het proces omtrent uitkoopregeling van de gevoelige bestemmingen in dit gebied, aangezien deze in beide varianten identiek zijn.</p>	<p>Voorkeur: de best landschappelijk ingepaste variant, waarbij nu op basis van het projectboek 3 geen significant verschil tussen Variant Geel en Blauw blijkt te zijn en hierdoor nog geen keuze kan worden gemaakt. Een nadere uitwerking van de varianten (inclusief mastposities en masttypes/uitvoering) met zorgvuldige afstemming met de direct betrokkenen (waaronder eigenaren gevoelige bestemmingen en grondeigenaren) is noodzakelijk om tot een keuze te komen (eventueel een combinatie). Hierbij wordt ook geadviseerd om de Rijksbouwmeester te vragen advies uit te brengen over de beste landschappelijk ingepaste variant.</p> <p>Op basis van deze uitwerking, afstemming met direct betrokkenen en advisering hierover door Rijksbouwmeester, wordt de minister geadviseerd de uiteindelijke keuze te maken in deze varianten. Dit hoeft en mag geen vertraging opleveren met betrekking tot o.a. het proces omtrent uitkoopregeling van de gevoelige bestemmingen in dit gebied, aangezien deze in beide varianten identiek zijn.</p>
Motivatie / Onderbouwing	<p>Na overleg met landschapsdeskundige van Tennet blijkt er geen sprake te zijn van een significant verschil. Varianten liggen heel dicht bij elkaar. Eventueel onderscheid zal na verdere uitwerking van mastposities en masttypes/uitvoering pas duidelijker worden. Hierbij is het des te belangrijker om bij deze verdere uitwerking ook verdere afstemming te</p>	<p>Uit projectboek 3 wordt deze variant benoemd als best landschappelijk ingepaste variant. Na overleg met landschapsdeskundige van Tennet blijkt er geen sprake te zijn van een significant verschil. Varianten liggen heel dicht bij elkaar. Eventueel onderscheid zal na verdere uitwerking van mastposities en masttypes/uitvoering pas duidelijker worden. Hierbij is het des te belangrijker om bij deze verdere</p>

	<p>hebben met de direct betrokkenen (gevoelige bestemmingen en overige eigenaren en gebruikers (waaronder ook de grondeigenaren).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bundelt (iets strakker dan blauw) met Rijksweg A17 (circa 27,5-45 m van de rijksweg) ● Bundelt ook met andere bestaande infrastructures in het gebied (bestaande hoogspanning en buisleidingenstraat) ● Gelijk aantal gevoelige bestemmingen als variant blauw (zelfde adressen) ● Dowleiding wordt verplaatst in buisleidingenstraat (positief effect voor verdere bundeling leidingen in leidingenstraat) ● Geen invloed op vervolkeuze varianten Standdaarbuiten ● Meer aansluiting voorkeur actiecomité Halderberge (strakke bundeling) 	<p>uitwerking ook verdere afstemming te hebben met de direct betrokkenen (gevoelige bestemmingen en overige eigenaren en gebruikers (waaronder ook de grondeigenaren).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bundelt (iets minder) met Rijksweg A17 (circa 40-60 m snelweg) ● Meer rechtstanden, min. 3 knikken minder (minder hoekmasten) ● Bundelt ook met andere bestaande infrastructures in het gebied (bestaande hoogspanning en buisleidingenstraat) ● Gelijk aantal gevoelige bestemmingen als variant geel (zelfde adressen) ● Dowleiding wordt verplaatst in buisleidingenstraat (positief effect voor verdere bundeling leidingen in leidingenstraat) ● Geen invloed op vervolkeuze varianten Standdaarbuiten ● Draagvlak gevoelige bestemmingen voor de best landschappelijk ingepaste variant (uit projectboek 3 lijkt dit variant Blauw te zijn, maar na verder overleg met landschapsdeskundige blijkt er (nog) geen significant onderscheid te zijn en zal dit na verdere uitwerking van masttypes/posities en mastuitvoering pas duidelijker worden)
<p>Advies lokaal</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Verdere uitwerking en beoordeling van de varianten (ook m.b.t. de mastposities en masttypes/uitvoering) is noodzakelijk om te streven naar een tracé dat zo goed als mogelijk landschappelijk wordt ingepast en rekening houdt met de direct betrokkenen. Dit is nadrukkelijk in dit gebied noodzakelijk i.v.m. de bundeling met de bestaande infrastructures, waaronder de bestaande 380kV (uitgevoerd in vakwerkmast) en de gedeeltelijke reconstructie van deze bestaande 380kV. - Geadviseerd wordt voor deze uitwerking en de keuze welke variant landschappelijk het best inpasbaar is, advies van Rijksbouwmeester te vragen, vanwege deze bundeling met verschillende verbindingen (met verschillende mastposities en masttypes/uitvoering) in dit gebied. - Zorgvuldige uitwerking mastposities en masttypes/uitvoering in overleg met omgeving/direct betrokkenen (waaronder, naast de eigenaren en gebruikers van de gevoelige bestemmingen, ook de grond- en bedrijfseigenaren). - Nadere uitwerking en omgevingsproces voor locatie verkabeling en opstijppunt bestaande 150 kV verbinding vanaf station Roosendaal, waarbij een zo goed als mogelijk landschappelijke inpassing in de omgeving wordt toegepast, incl. onderzoek naar volledige verkabeling of mogelijk verdere combinatie met ZW380kV. - In febr. 2019 is in bestuurlijk overleg met TenneT afgesproken dat TenneT alle gestelde vragen door ACHalderberge, waaronder nader inzichtelijk maken keuze in masttype (verschil tussen Vakwerkmast en Wintrackmast), voorafgaand aan projectboek 3, schriftelijk zou beantwoorden (incl. koppeling factsheet aan projectboek 3) en in overleg met ACHalderberge dit zou 'afhechten'. Deze afspraak is niet geheel en tijdig nagekomen, zodat wij tijdens het opstellen van dit advies deze volledige beantwoording ook niet in de afweging hebben kunnen meenemen. Wij concluderen dat het omgevingsproces op dit punt niet zorgvuldig is verlopen. Wij vragen u in het komende proces/in uw afweging tot besluitvorming de vragen die zijn gesteld door ACHalderberge met de volledige beantwoording mee te nemen. Ook vragen wij u bij de voorgestelde adviesaanvraag aan Rijksbouwmeester volledige inzage te geven in de vragen die zijn gesteld door ACHalderberge en de antwoorden van TenneT hierop, zodat ook hierover Rijksbouwmeester kan adviseren en deze mee 	

kan nemen in de totaal advisering

Deel Standdaarbuiten (ten noorden Mark/grondgebied Moerdijk)

Varianten (VKA is vervallen)	Variante Geel	Variante Blauw
Conclusie	Voorkeur variante Geel Advies is gericht op de ateliersessies voor de omgeving Standdaarbuiten, niet op de ateliersessies die hebben plaatsgevonden voor de ligging van het tracé rondom Oud-Gastel en de Betoncentrale (grondgebied Halderberge).	
Motivatie / Onderbouwing	<ul style="list-style-type: none"> ● Leidt tot zoveel mogelijk bundeling met bestaande infrastructuur, sluit aan bij criterium 'bundeling' conform advies mei 2017 ● Geen nieuwe doorsnijding van het landschap. ● Laagste aantal gevoelige bestemmingen. ● Draagvlak: Tijdens de ateliersessies was er een lichte voorkeur voor de variant met het minste aantal gevoelige bestemmingen. ● Het terugbrengen van het aantal gevoelige bestemmingen voorop. 	
Advies lokaal	<ul style="list-style-type: none"> - Verdere uitwerking en beoordeling van de varianten (met mastposities en masttypes/uitvoering) is noodzakelijk om te streven naar een tracé dat zo goed als mogelijk landschappelijk wordt ingepast en rekening houdt met de direct betrokkenen. Dit is nadrukkelijk in dit gebied noodzakelijk i.v.m. de bundeling met de bestaande infrastructuren, waaronder de bestaande 380kV en de gedeeltelijke reconstructie. - Zorgvuldige uitwerking mastposities en masttypes/uitvoering in overleg met omgeving/direct betrokkenen (waaronder, naast de eigenaren en gebruikers van de gevoelige bestemmingen, ook de grond- en bedrijfseigenaren). 	

Uitwerkingsgebied 5: Oud Gastel – Standdaarbuiten – reconstructie bestaande 380kV

Varianten (VKA is vervallen)	VKA Wit-Rood	Variant Wit-Geel	Variant Wit-Blauw
Conclusie		<p>Voorkeur voor variant Wit-Geel. Indien bij verdere detailuitwerking blijkt dat de voorkeur van de Betoncentrale toch uitgaat naar Wit-Blauw, is ook deze variant acceptabel. In ieder geval <u>geen</u> voorkeur voor VKA Wit-Rood.</p> <p>(Voor de reconstructie van de bestaande 380kV verbinding in de omgeving van Standdaarbuiten (grondgebied Moerdijk) zijn geen onderscheidende argumenten te noemen voor één van beide varianten. Ook is tijdens de ateliersessies geen duidelijke voorkeur van belanghebbenden naar voren gekomen.)</p>	
Motivatie / Onderbouwing		<p>Voor beide varianten Wit-Geel en Wit-Blauw gelden de volgende aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zorgen voor 2 minder gevoelige bestemmingen t.o.v. het VKA (Wit-Rood). ● Strakkere bundeling met bestaande infrastructuur (buisleidingenstraat, rijksweg en nieuwe 380kV-lijn). ● Sluit aan bij bundelingsprincipe zoals uitgedragen door lokale bevolkingsgroepen. ● Geen nieuwe doorsnijding van het landschap. ● Meer rechtstand en daarmee een rustiger ruimtelijk beeld. ● Meeste draagvlak in de omgeving voor strakke bundeling. <p>Hoewel geen van de beide varianten de voorkeur van de Betoncentrale heeft, lijkt variant Wit-Geel</p>	

		<p>de minste afkeur te hebben van de Betoncentrale. Om deze reden een lichte voorkeur voor variant Wit-Geel. Indien bij verdere detailuitwerking blijkt dat de voorkeur (minste afkeur) van de Betoncentrale toch uitgaat naar variant Wit-Blauw, is ook deze variant acceptabel.</p>
<p>Advies lokaal</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aangezien de varianten Wit-Geel en Wit-Blauw regionaal en op gemeentelijk niveau niet onderscheidend zijn van elkaar, is de keuze gebaseerd op de reactie van de Betoncentrale (minste afkeur voor variant Wit-Geel). Bij detailuitwerking is het van belang om de Betoncentrale zorgvuldig te betrekken en mocht blijken dat de voorkeur uiteindelijk toch uitgaat naar Wit-Blauw dan is deze variant voor de gemeente ook acceptabel. - Zorgvuldige uitwerking mastposities en masttypes/uitvoering in overleg met omgeving/direct betrokkenen (waaronder, naast de eigenaren en gebruikers van de gevoelige bestemmingen, ook de grond- en bedrijfseigenaren). - Verdere uitwerking en beoordeling van de variant om zorg te dragen dat de reconstructie met het tracé zo goed als mogelijk landschappelijk wordt ingepast. Dit nadrukkelijk in dit gebied i.v.m. de bundeling met de bestaande infrastructuur en de nieuwe ZW380kV, waarbij mastposities en masttypes/uitvoering worden afgestemd. - Geadviseerd wordt ook voor deze uitwerking om te komen tot een landschappelijk best inpasbaar tracé, inclusief de reconstructie, advies van Rijksbouwmeester te vragen, vanwege deze bundeling met verschillende verbindingen (met verschillende mastposities en masttypes/uitvoering) in dit gebied. - Indien wordt geconstateerd dat op bedrijfslocaties (waaronder Betoncentrale) in verband met mogelijke verstoring door de hoogspanningsverbinding extra maatregelen getroffen moeten worden, dan dienen deze maatregelen door TenneT in volledige afstemming met de betreffende stakeholder te worden vastgesteld en op kosten van TenneT te worden uitgevoerd. 	

Uitwerkingsgebied 6 : Moerdijk – Zevenbergschenhoek

VKA en varianten	VKA Rood	Variant Geel	Variant Groen
Conclusie		Voorkeur voor Variant Geel	
Motivatie/ Onderbouwing	<p>Variant Rood (VKA) leidt tot de meeste gevoelige bestemmingen in deze omgeving, die al zwaar belast is en wordt met ruimtelijke ingrepen op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau, zoals de aanleg van de HSL, de rijksweg A16, een windmolenpark, het Logistiek Park Moerdijk etc.</p> <p>Uitgangspunt van het planstudieproces rondom Zevenbergschenhoek was het zoeken naar mogelijkheden om de leefbaarheid in deze omgeving te versterken. Variant Rood sluit niet aan bij dit uitgangspunt en heeft geen draagvlak in de omgeving.</p> <p>De keuze van een variant, moet naar recht doen aan het doorlopen proces met de omgeving en aansluiten bij het voorzorgsbeleid van het Ministerie.</p>	<p>De voorkeursvariant sluit aan bij de opdracht van de Minister voor het uitvoeren van de planstudie en bij het voorzorgsbeleid van het Ministerie. De variant zorgt voor een significante verbetering van de leefomgevingskwaliteiten, doordat er 7 minder gevoelige bestemmingen in de omgeving ontstaan. De variant voldoet daarmee aan het uitgangspunt van leefbaarheid rondom de kern. Eén gevoelige bestemming valt minimaal in de indicatieve magneetveldzone. Bij exacte bepaling van de mastlocaties en masthoogte bestaat een reële kans dat deze woning alsnog buiten de indicatieve magneetveldzone komt te liggen, waarmee deze variant gelijk is aan Groen voor wat betreft vermindering van het aantal gevoelige bestemmingen.</p> <p>Variant Geel heeft van de twee ontwikkelde varianten de minste impact op het landschap, doordat de knik in het tracé minder groot is. Ook de reconstructie van bestaande voorzieningen heeft bij deze variant een minder grote impact op het landschap.</p> <p>De variant zorgt voor een nieuwe doorsnijding van het landschap vanwege de knik om het buurtschap Kattenkraam. Door alle ingrepen in de ruimte die al hebben plaatsgevonden en nog gaan plaatsvinden in deze omgeving, is deze ingreep in het landschap te verantwoorden en acceptabel.</p> <p>De noodzakelijke tijdelijke 150kV verbinding heeft een minder grote invloed op het landschap en is beter in te passen voor de woning aan de Bredaschedijk.</p> <p>Variant Geel had in het planstudieproces draagvlak bij alle betrokkenen.</p>	

Advies lokaal	<ul style="list-style-type: none">- Varianten Geel en Groen raken beide transportbedrijf Lambregts. Het bedrijf is vanwege aanleg HSL naar deze locatie verplaatst en heeft gronden voor uitbreiding gekocht. In beide varianten moet op het terrein van het bedrijf een mast geplaatst. In overleg met het bedrijf zal een werkbare oplossing gezocht moeten worden, zodat de uitbreiding gerealiseerd kan worden en de bedrijfsvoering geen onaanvaardbare hinder ondervindt.- Ten noorden van het trafostation aan de Oude Moerdijkseweg liggen een aantal onbebouwde bedrijfskavels. De gronden zijn door de gemeente verkocht aan een projectontwikkelaar, die ze actief op de markt aanbiedt. Voor de inrichting van deze percelen is zo snel mogelijk duidelijkheid nodig, zodat de percelen kunnen worden ontwikkeld.- Het dorp Zevenbergschenhoek is in de afgelopen jaren herhaaldelijk geraakt door overheidsingrepen op rijks-, provinciaal- en gemeentelijk niveau. Leefbaarheid in deze kern en zijn omgeving is een speerpunt voor de gemeente. De gemeente Moerdijk volgt de ontwikkelingen daarom op de voet.
----------------------	--

Uitwerkingsgebied 7 : Hooge Zwaluwe

VKA en varianten	VKA Rood	Variant Geel	Variant Donkerblauw	Variant Lichtblauw
Conclusie			Voorkeur variant Donkerblauw ter plaatse van Hooge Zwaluwe.	
Motivatie/ Onderbouwing			<ul style="list-style-type: none"> - Met deze variant vervallen een aantal scherpe hoeken in het tracé, wat een rustiger beeld in het landschap oplevert. - Variant donkerblauw heeft 1 gevoelige bestemming minder ten opzichte van de lichtblauwe variant. Voor de gemeente staat het terugbrengen van het aantal gevoelige bestemmingen voorop. Daarom heeft deze variant de voorkeur. - Net als variant lichtblauw levert deze variant een rustiger beeld op ten opzichte van varianten Rood en Geel. 	
Advies lokaal	Geen bijzonderheden			

Uitwerkingsgebied 8 : Geertruidenberg

VKA en varianten	Variant Groen
Conclusie	Voor dit uitwerkingsgebied is één variant ontwikkeld, variant Groen . Deze wordt ondersteund.
Motivatie/ Onderbouwing	Door de technische, complexe omgeving was het niet mogelijk andere varianten te ontwikkelen. De afstand tussen woning en verbinding in de Bergsepolder is zo groot mogelijk gemaakt, waardoor deze variant acceptabel wordt.
Advies lokaal	Bij de nadere uitwerking en bijbehorend omgevingsproces voor de (exacte) plaatsbepaling van de noodzakelijke verkabeling van de 150 kV hoogspanningsverbinding Geertruidenberg- Breda en locatie voor het opstijgpunt vragen wij om rekening te houden met de vele (energie) opgaven die in het beoogde gebied samen (kunnen) komen. Wij zouden graag de mogelijkheden samen bekijken en bezien of gecombineerde oplossingen perspectief bieden, zonder de doelstellingen per project los te laten.

Uitwerkingsgebied 9 : 's Gravenmoer

VKA en varianten	Variant Rood	Variant Geel	Variant Blauw
Conclusie		Voorkeur variant Geel	
Motivatie/ Onderbouwing		<ul style="list-style-type: none"> - Strakkere bundeling met bestaande verbinding, grotere afstand tot dorpskern 's Gravenmoer. - Eén gevoelige bestemming minder. - De variant Geel in combinatie met de 'Bosroute' speelt een aantal gevoelige bestemmingen vrij aan de Moersedreef in Dongen - Lijnvoering is rechter - Binnen variant Geel de 'knikvariant' beoordelen, die vanuit maatschappelijke acceptatie de voorkeur heeft. 	
Advies lokaal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maatschappelijke acceptatie: Met de bewonersgroep 's Gravenmoer zijn diverse overleggen gevoerd. De door hen ingediende varianten zijn uiteindelijk niet in het projectboek en de Integrale Effecten Analyse opgenomen, omdat deze varianten als niet realistisch zijn beschouwd door Tennet. Het dorp 's Gravenmoer wordt, door de unieke bundeling van een 380kV verbinding met een 380 kV+ 150kV verbinding geraakt. Voor het voorgestelde tracé is dan ook geen of nauwelijks maatschappelijk draagvlak. Wij menen dat het vanwege maatschappelijke acceptatie de voorkeur verdient, het door de bewonersgroep ingebrachte alternatief serieus te overwegen en ter besluitvorming voor te leggen aan de minister. Nu is deze variant (of meerdere varianten) alleen in de gespreksverslagen opgenomen. Wij adviseren de door de bewonersgroep ingebrachte "knikvariant" de minister niet te onthouden opdat hij deze deel kan laten uitmaken van een integrale afweging. 2. Het tracé moet voldoende afstand houden tot het dorp om het huidige woon- en leefklimaat te behouden en om beoogde ontwikkelingen in 's Gravenmoer, zoals de nieuwbouw van een Integraal Kindcentrum en de woningbouwlocatie Waspikse Weg, niet te belemmeren. 3. De noordzijde van de kern 's Gravenmoer wordt begrensd door het natuur-recreatiegebied 't Bieslant. Wij adviseren om in de komende werkateliers in te zetten op natuurcompensatie zodat het directe zicht vanuit de kern 's Gravenmoer op de hoogspanningsverbindingen wordt beperkt en er sprake is van versterking en fysieke koppeling van in de nabijheid van de tracés gelegen gebieden met landschappelijke waarden. 		

Uitwerkingsgebied 10: Bosroute

VKA en varianten	Variant Rood	Variant Geel	Variant Groen	Variant Oranje
Conclusie				Voorkeur voor variant Oranje .
Motivatie/ Onderbouwing				De oranje variant kan rekenen op het meeste draagvlak bij de betrokken partijen. Deze variant gaat – in vergelijking met het VKA 2017 - uit van: <ul style="list-style-type: none"> - een meer oostelijke ligging, waardoor Huis ter Heide net iets minder zwaar wordt doorsneden. - een extra knik in de lijn, waardoor het golfterrein van de Efteling niet wordt geraakt. - het vrijspelen van een gevoelige bestemming aan de Galgeneindsestraat. - een belemmering voor de Radio Vliegclub Brabant: daarvoor dient waarschijnlijk een alternatieve locatie gezocht te worden. - een belemmering voor de nertsenfarm: deze komt in de zone te liggen en dient te worden uitgekocht.
Advies lokaal	<p>Natuurmonumenten en de Efteling hebben bij de colleges van Loon op Zand en Tilburg verzocht om te bezien of een ondergrondse aanleg alsnog tot de mogelijkheden behoort. Het zou dan gaan om de laatste 3 kilometer van het tracé door natuurgebied Huis ter Heide tot de Spinder. Partijen zijn van mening dat de varianten om de lijn te optimaliseren onvoldoende landschappelijke winst opleveren. Een ondergrondse aanleg wordt ingebracht als oplossing voor een knelpunt dat bovengronds niet opgelost kan worden: dan is er een mogelijkheid om ondergronds te onderzoeken. Volgens de uitgangspunten van het Rijk kan ook een zware landschappelijke aantasting aanleiding zijn om iets tot knelpunt te benoemen.</p> <p>Een ondergrondse aanleg is procesmatig niet meer aan de orde, in lijn met het regionale advies van juni 2017, waarin de ondergrondse aanleg beperkt blijft tot de 7 kilometer bij de Brabantse Wal. Op basis van de 'toolbox' van Tennet is er bovendien geen sprake van een 'knelpunt' en is ondergrondse aanleg ook inhoudelijk niet aan de orde. Daar komt nog bij dat een ondergrondse aanleg (niet zijnde in een buisleidingenstraat) - naast een aantal voordelen - zeker ook nadelen heeft voor o.a. natuur.</p> <p>Met de keuze voor de 'bosroute' is er sprake van een fikse landschappelijke doorsnijding van natuurgebied Huis ter Heide, dat weliswaar onderdeel uitmaakt van het Natuurnetwerk Brabant (NNB) maar geen Natura 2000-gebied is, waardoor de landschappelijke aantasting niet is aangemerkt als knelpunt. Door de stapeling van veel nutsleidingen (380kV, 150kV en een schakelstation) wordt dit gebied – dat een belangrijke (ecologische en landschappelijke) schakel vormt tussen Huis ter Heide en het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen - bovenmatig belast. Wij vragen de Minister en TenneT om zich in te spannen om de schade die ontstaat door de landschappelijke doorsnijdingen en aantasting van natuur te minimaliseren.”</p>			

	<p>Het toepassen van een eenduidig masttype voor zowel de nieuwe verbinding als de reconstructie (beide uitvoeren in wintrackmasten) is het minimale, hetgeen al in 2017 een randvoorwaarde was om 'vanuit een regionale bril' in te stemmen met de bosroute.</p>
--	---

Een variant die is ontwikkeld om de Radio Vliegclub Brabant te ontzien is uiteindelijk als niet realistisch bestempeld vanwege technische complexiteit bij het passeren van een vuilstort. Dat betekent dat de vliegclub belemmerd wordt in haar activiteiten en waarschijnlijk de huidige locatie niet meer conform vergunning kan gebruiken. Hier dient een zorgvuldig proces te worden doorlopen door TenneT om actief en vroegtijdig in gesprek te gaan met de vliegclub over een oplossing, waarbij een verhuizing één van de te onderzoeken opties is.

Uitwerkingsgebied 11, kV station Tilburg

VKA en varianten	Variant A	Variant B
Conclusie	Voorkeur voor variant A , de meest westelijke ligging van het trafostation, waarbij de ruimtelijke inpassing van het schakelstation en de bijbehorende infrastructuur om een integrale gebiedsontwikkeling vraagt.	
Motivatie/ Onderbouwing	Bij variant A kunnen de reeds geplande windmolens op de Spinder-locatie doorgang hebben. Helaas leidt dit wel tot een variant waarbij de landschappelijke en natuuraantasting groter wordt dan bij variant B. In dit gebied, dat qua energie infrastructuur een flessenhals vormt, maar qua natuur en ecologie waardevol en kwetsbaar is, is de schade/aantasting door stapeling van infrastructuur én de aanleg van het schakelstation groot.	
Advies lokaal	<p>Het 380kV station wordt gepositioneerd in het natuurgebied Huis ter Heide, dat in formele zin weliswaar geen Natura 2000-status heeft, maar qua kwaliteit daar niet voor onderdoet. Het is een omvangrijk en succesvol natuurontwikkelingsproject pal ten noorden van Tilburg, waar afgelopen decennia vele miljoenen zijn geïnvesteerd als onderdeel van de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant. Het vormt tevens een prachtig, natuurlijk uitloopgebied voor Tilburg en de regio en levert daarmee een grote bijdrage aan de leefomgevings- en investeringskwaliteit. Recentelijk is het masterplan Landschapspark Pauwels voor het gebied vastgesteld. Wij pleiten er dus voor om de schade aan natuur en landschap zoveel mogelijk te beperken en te compenseren.</p> <p>Wij denken dat de situering van het schakelstation op deze plek de minst slechte keuze is, maar dat er toch veel van de vernietigde natuur, veel van de ecologische verbinding en veel van de waterharmonica gecompenseerd zou moeten worden, door middel van een specifieke gebiedsuitwerking en onderzoek naar aanvullende maatregelen.</p> <p>Dit laatste stuk van het tracé, het 380 kV station, het 150kV tracé (en aanpassingen aan stations) en de bijkomende voorzieningen is nog niet voldoende uitgewerkt. Er is onvoldoende balans tussen de 380kV en 150kV infrastructuur en natuur en ruimte. De gekozen varianten voor het schakelstation zijn nog niet voldoende gebiedsbreed uitgewerkt. Een verdere uitwerking van dit gebied met een integraal advies van de Rijksbouwmeester hierover is dan ook zeer wenselijk. Uitgangspunt daarbij is dat inpassingsafspraken elders in het tracé niet teniet gedaan worden.</p>	

Bijlage 2: de URL's naar het kaartmateriaal:

0. https://www.west-brabant.eu/images/Overzichtskaart_trace_uitwerkingsgebieden.pdf
1. https://www.west-brabant.eu/images/kaart_Rilland-Markiezaat_en_Brabantse_wal_2.pdf
2. https://www.west-brabant.eu/images/kaart_Bergen_op_Zoom-Roosendaal2.pdf
3. https://www.west-brabant.eu/images/kaart_Roosendaal_borchwerf_Oud_Gastel.pdf
4. https://www.west-brabant.eu/images/kaart_Oud_Gastel_Standdaarbuiten.pdf
5. https://www.west-brabant.eu/images/kaart_Moerdijk_Drimmelen.pdf
6. https://www.west-brabant.eu/images/kaart_Geertruidenberg.pdf
7. https://www.west-brabant.eu/images/kaart_sGravenmoer.pdf
- 7a. https://www.west-brabant.eu/images/kaart_s_Gravenmoer_knik.pdf
8. https://www.west-brabant.eu/images/kaart_Bosroute_Spinder.pdf